

LA ESPERO

ORGAN FÖR ESPERANTO-
RÖRELSEN I SVERIGE

UTGIVEN AV GEFLE
ESPERANTOFÖRENING

Officiellt organ för Svenska Esperanto-Förbundet (S. E. F.)

N:o 6.
Juni 1914.

Redaktör:
R. PEHRSSON
Köptverket, Älvkarleö.

Ansvarig utgivare:
W. WAHLUND
Gävle.

Lösnummer 10 öre.
Årsprenumeration 1:20 kr.
Annonspris 5 öre pr mm.

Livsgåtor.

Pärlestänk och fläktar från Österlandet.

I.

Vi stå ännu blott vid vetandets tröskel. Inför de många företeelser, som på skiftande områden framkomma i vår tid, stå vi undrande och spörjande, sökande förklaring på livets gåtor och problem. Det är en mångfald av livsgåtor, som vi söka förklaring på, och vi sträva oemotståndligt framåt, sökande sanningen och sökande tyda naturens lagar och livets gåtor. Det är ett rastlöst arbete på alla områden, och den materiella utvecklingen fortgår med ökad intensitet. Tänkarens tanke genomtränger töcknet, och forskarens hängivna arbete för vinnande av kunskap och vetande pågår sedan tidernas morgongryning. Det är mycket, oändligt mycket, som är vunnet och klarlagt, systematiserat och ordnat. Och dock — vi stå ännu blott vid vetandets tröskel. Inför alltets omätliga storhet, inför livets mångfaldiga gåtor, stå vi ödmjukt skådande, kännande vår litenhet. Alltmer, som vi ösa ur Mimers brunn, och ju mera vi intränga i det fördolda och finna svar på våra brinnande frågor och spörsmål, desto mera se och känna vi även de ofantliga vidder, som ännu återstå att utforska. Vårt vetande kan liknas vid en cirkel. Ju mera kunskaper vi tillägna oss, ju flera visdomspärlor vi finna och ju mer vårt vetandes radie växer desto större blir omkretsen, och desto större bli också de okända vidder, som beröra oss. Vi se dock företeelserna under en *vidare* synvinkel, allt efter som vå-

ra kunskaper och vårt vetande ökas, och vi bedöma allt från en vidare horisont. Våra idéer få ett fastare underlag, och vår livsåskådning får en prägel av regelbundenhet och harmoni. Alltmer, som vi nämligen intränga i livets gåtor, och alltmer, som vi se och lära känna naturens lagar, se vi även *lagbundenheten* överallt i naturen, se vi ett organiskt sammanhang. Det är en sammanhängande kedja av orsak och verkan, som genomgår hela universum, och man kan spåra ett organiskt samband mellan de mest åtskilda företeelser i vår värld. Även inom de levande språken råder ett visst sammanhang, och även språken äro underkastade de allmänna lagarna för livet. Allt utvecklas i språken, de uppkomma, blomstra, förintas, dö, enligt alldeles bestämda lagar. Man kan icke rubba dessa språkens egna lagar, utan att våldföra sig på språket. Ingen »akademi» i världen kan *bestämma* ett språks utveckling, »göra» språket, utan endast *kontrollera* dess utveckling och ordföråd. Ett språk är ett medel till att uttrycka ett folks tankar och idéer, det är en återspeglning av ett folks kynne och karaktär. Men det är dock mer än detta, det är även en reflex från gångna tider och utdöda folkslag. Ett språk är en livsgåta, språkets uppkomst och utveckling ett stort problem. Vår horisont vidgas, när vi intränga i språkens alla innersta liv och följa deras banor. Vi förnimma en fläkt av det eviga livets böljeslag, känna liksom en susning från människolivets första framträdande. Vi behöva också ibland kasta vår blick tillbaka. I vår tid glömmes man tyvärr allt för ofta i kampen för tillvaron de stora livsproblemen, livsgåtorna,

allting blir smått och grått, de vida vyerna försvinna i vardagslivets grådaskighet. Må vi dock ej alldeles släppa livets problem. Det är intressant att intränga i dem, att studera dem. — *Världsspråkspöblemet* har sysselsatt många tänkare. Filosofen Leibniz ägnade världsspråkspöblemet ett samvetsgrannt studium och kom efter moget övervägande till den slutsatsen, att ett världsspråk *kan* åstadkommas. Till detta resultat kom han, i likhet med många andra forskare, på grund av sin uppfattning om naturens och livets lagbundna utveckling. Han förstod, att alltmer som livet skrider framåt, förbindelserna mellan folken bli livligare, behovet av ett världsspråk skulle bli allt kännbarare. Han fattade också, ehuru ej till hela vidden, språkens inre sammanhang och lagbundenhet. I vår tid är det dock så ofantligt svårt för många att förstå, att inom språken en viss lagbundenhet råder. Man tror, att språkens liv och utveckling är något alldeles oberoende av det övriga i naturen, och ett språk är en alldeles fristående skapelse. Man har så svårt att fatta, att språken, hur olika de än må synas oss, kunna ha något gemensamt, ha ett organiskt samband. Världsspråkstanken blir för mången ofattbar, och världsspråket *Esperanto*, sammansatt som det är av nu levande nationella språk och internationella ordrötter, synes som en absurditet. Det är rena vanvettet, menar man, att ta och sammanföra en blandning av franska, engelska, tyska, latin och andra språk och begagna denna blandning till ett världsspråk. Esperanto är omöjligt, säger man, ty varje språk är en fristående skapelse och kan lika litet

förenas med ett annat, som eld och vatten kunna slås ihop. Dessutom äro ju tyskan, engelskan och franskan moderna språk, säger man vidare, och de kunna sålunda ej smältas ihop med antika språkbildningar och uttrycksformer. Men man glömmer därvid, att *Esperanto* ej är något »blandspråk». *Esperanto* är en enhet för sig, helgjutet och stabilt, harmoniskt till sin byggnad och struktur. Ju mera man intränger i *Esperanto*, desto mera förvånas man över dess egenskaper. Det är ett väklingande, melodiskt språk, kapabelt att leva, att utveckla sig och övergå i rikedom och i de naturliga språkens liv och smidighet. Man skall icke heller i *Esperanto* finna några lösryckta delar, inkastade på måfå. *Esperanto* är en juvel, visserligen icke alldeles avrundad och blankslipad, men dock besittande den äkta juvelens ädla egenskaper: *varaktighet* och *skönhet*. Men hur går det då med talet om *Esperantos* omöjlighet? *Esperanto* består ju i alla fall även av levande språk. Skulle dessa då gå att förena till ett harmoniskt helt, eller, skulle till äventyrs de moderna språken ej vara oförenliga motsatser, utan ha ett visst samband inom sig själva? Skulle måhända även inom språken lagbundenhet råda? Låt oss kasta en blick tillbaka i tiden och låtom oss se, hur därmed förhåller sig.

*

Följa vi tyskan tillbaka till fornhögtyskan, den senare åter till gotiskan och denna i sin tur till det ariska språkets urhem, där sanskrit, som talades i Indien, hade lika rättighet som gotiskan, forn- och nyhögtyskan, persiskan, latinet, grekiskan, keltiskan och slaviskan, vad finna vi då? Jo, fullständiga likheter i språkens ordförråd och sammansättning. Om man sedan samlar dessa brustna länkar till ett helt, så blir det unga gammalt och det gamla ungt. Det blir som professor Max Müller säger: »Våra moderna språk stå för oss som de äldsta språk i världen, gråa, hopskrumpna och förvissnade. Våra ord äro gamla. Världens ungdom, den verkliga *juventus mundi* ligger bakom oss, långt bakom grekerna, långt bortom Troja.» Ja, så är det verkligen. Livet har gåtor. Människan står inför världsalltet med blottat huvud. Vem har pejlat evighetens djup, världarnes myllrande milliarder liv,

tidernas under och rymdens storhet? Vilken människa har helt stått i sanningens solsken? Människoanden strävar dock oemotståndligt framåt, framåt och ständigt framåt. Genom mörkret går vår väg fram mot ljusare nejder, framåt mot solsken, kunskap och vetande. Under detta vårt sanningssökande finna vi visdomsskatterna. Varje dag medför någon ny upptäckt, som sammanför de olika livsformerna närmare intill varandra och slår en brygga över förut oöverstigligen rämnor. Allting förenas, utvecklingens kedjölänkar samlas, och vi se undan för undan det organiska sambandet mellan de mest åtskilda företeelser. Vi höra för övrigt så ofta i vår tid ordet *indoeuropeisk*, indoeuropeiska järnvägar etc. Detta talar ju också om något slags samband. Ja, visst är det ett samband mellan Indien-Europa. Ah, Österlandet, där vår vagga har stått, där våra ariska förfäder sova sedan sekler, landet med sin färgprakt, sitt sagoskimmer. Indien, det är för oss germaner icke ett främmande land. Nej, förvisso ej. Men vi måste veta, vad ordet indo-europeisk betyder. Vad innebär nu detta ord? *Det innebär, att människor, som i årtusenden före vår tidräknings början invandrat till Indien, ha talat samma språk, som nu talas i det moderna Tyskland.* Indiens mörkhyade invånare stå oss så nära som en far till en son, och *alla* folk i Europa, som tala tyska, engelska, keltiska, slaviska, grekiska och latin äro förknade med dem, som tala sanskrit, persiska och armeniska till en enda stor familj. *Esperanto* skulle sålunda blott bli det synbara förkningsbandet av språk och folkslag, som sedan årtusenden äro samma folk och tala samma tungomål, fastän språkformerna ändrats genom sekler. Tyska och sanskrit äro till sitt väsen samma språk, komma från samma porlande källa, fastän strömmarna gå åt olika håll. Våra moderna nationella språk äro gamla och uråldriga, de äro gångna, otaliga generationers lämnade arv till vår tid. Det är underbart, vilket samband som råder överallt även inom språken. De ord, som jag nu talar, ha tusende sinom tusende före mig använt. Så långt tillbaka i tiden jag förmår kasta en blick, märkes spåret. Mina ord höras, hur paradoxalt det än må låta, med blott en annan klang och brytning i Indiens skogar; bland indianerna i vilda västern. Det språk, som jag

nu talar, har fått sin struktur, sina lagar i andra världsdelar, har fått sin givna form av människor på de mest primitiva stadier. Människor, som enligt biologiens rön stått djuren så nära, att någon »felande länk» ej kan spåras! Kanske äro djurens läten, när allt kommer omkring, vårt språks första livsyttningar. Skulle det även där äga ett samband, skulle det även så långt ner på skalan vara ett givet sammanhang? Skall en kommande tid måhända kunna framlägga oomkullkastliga bevis på språkens gemensamhet även genom djurkedjan? Skulle det ena undret överträffa det andra? Redan nu erfar man en underlig känsla, när man ser döda språk alldeles levande framför sig och ser den avlägsna forntiden gå igen i vår tid. De nu levande nationella språken ha rötter med oanad längd och tusenåriga anor. Låt oss i en följande artikel se några drag av språkens liv och utveckling.

Teodor Rosengren.

Sveda kroniko.

Norrköping. — Dimanço la 13:an de junio je la sesa horo matene la esperantista klubo en Norrköping faris adiaŭ-feston por la prezidanto, s-ro Tell kiu nun vojaĝos eksterlanden por studi kaj paroladi dum la somero kaj aŭtuno. La festo estis decidita okazi en la popolparko kaj tien la membroj kunvenis frue matene. Post komuna kofotrinkado s-ro Tell parolis pri la tempo pasinta, pri la estonteco kaj pri sia vojaĝo.

La prezidanto elektita por la proksima tempo s-ro Anton Östling, dankis pro la estinteco kaj la laboro de s-ro Tell. Fine oni kriis kvarfojan huraon por s-ro Tell, kiu petetis nin antaŭe kaj unue *pensi Esperante*, kaj post tio ni forte hurakriis por nia Esperanto.

Kun samideana saluto

Anton Östling, prez.

Eiffeltornet och Esperanto.

I år, när esperantisterna avhålla sin X internationella kongress i Paris, är det 25 år sedan arbetet med Eiffeltornets byggande avslutades. En månad före världsutställningens öppnande år 1889 stod tornet färdigt med en fransk flagga på sin topp.

Ingenjör Eiffel, som uppfört det samma, blev under arbetets gång gäckad, kritiserad och hånad på allt sätt. Man sade att det skulle förfula Paris, man dömde dess estetik avskyvärd; och i övrigt förklarades allmänt att detta arbete aldrig skulle bli färdigt.

Men Eiffeltornet blev färdigt och beundrat. Den 16 maj 1889 när ministären kom till Champ-de-Mars och fingo syn på tornet, som elegant och graciöst, trots sin kollosala storlek, stod framför dem, blev det högljudda utrop av förvåning.

Då är det nu en stor ära för oss esperantister att få räkna ingenjör Eiffel som medlem i kommittén för den X internationella Esperantokongressens beskyddande. Och böra vi liksom ingenjör Eiffel icke giva vika för hån eller gamla fördomar. De flesta esperantister ha någon gång under propaganderandet för språket blivit gäckade, kallade fantaster o. d. Detta bör i än större grad inspirera oss att söka uppnå det fastställda målet och visa dessa fördomsfulla människor att deras spådomar intet tjänat till. Esperantisterna i alla land ha visat sig veta och förstå att de arbeta för en stor och ädel idé och att de därför måste på något sätt bli motarbetade och hånade av gårdagens människor. Dessa som äro efter sin tid och icke förstå ett världsspråks betydelse, och som i brist på kunskap om i vilket stadium Esperanto för närvarande är, döma dess saga kort.

Esperanto har dock passerat sin farligaste period — barndomen — då dess beståndskraft, utbredningsmöjligheter och användbarhet var tvevelaktig. Hånet från mängden och från dem som förut sett s. k. världsspråk försvinna på en kort tid har så småningom tystnat och nu finnes endast ett fåtal som tala till dess nackdel. Hundratals världsspråksförslag ha sedan Esperanto år 1887 publicerades, sett dagens ljus, men inget har kunnat bestå i

konkurrensen med Esperanto och inget av dem har visat sig kunna fylla de fordringar man kan ställa på ett världsspråk mer än detta språk.

När esperantisterna nu besöka Eiffeltornet, skola de kunna känna sig stolta i medvetande om, att den som uppfört detta torn blivit behandlad på samma sätt som de, men att han ändå en dag kunde hissa flaggan och säga: »Nu är mitt verk färdigt.»

Esperantoflaggan svajar redan nu i varje världsdal, i varje land. Men vi få icke tröttna förrän den svajar i varje stad och varje stuga och då alla människor arbeta i Esperantos tecken. Då skall vår gröna flagga svaja och visa, att genom Esperanto är världsfreden vunnen, människorna stå icke längre oförstädda av varandra, idealsamhället har kommit närmare. Då skola alla även om Zamenhof, liksom om de stora mästarna på andra områden, vilka blivit erkända som snillen först efter sin död, erkänna: »Gårdagens galningar, morgondagens snillen».

E. Adamson.

Det gick fram.

»Germana Esperantisto» meddelar följande exempel på det tyska postverkets förmåga att trots ofullständig adress anträffa en adressat.

»För ej länge sedan erhöilo vi från Amerika ett brevkort, som hade följande adress:

»Al Germana Esperanto-Librejo, Sternwartenstr. 40.

Ehuru avsändaren glömt att ut-sätta stadens namn, kom kortet ändå fram. Posttjänstemännen på oceanångaren antogo tydligen att »Librejo» var ett utländskt namn på Lübeck och sände kortet till vår stad. Här finnes ju icke någon »Sternwartenstrasse», men däremot ett observatorium, »Sternwarte». Posten sände därför kortet till direktören för vårt observatorium. Denne som icke kunde Esperanto lämnade kortet till mig, som han visste var esperantist. Jag kunde slutligen sända kortet som innehöll en order till den rätta adressen, det kända »Esperanto-Librejo i Leipzig. Skulle det vara möjligt att sända ett kort från Nordamerika till Leipzig — utan att angiva denna stad — om icke genom Esperanto?»

Amerika.

Förenta Staterna. — Det för tre år sedan bildade Esperantoförbundet för studerande ungdom bedriver ett målmedvetet arbete i de amerikanska skolorna. Det har nyligen utgivit en beaktansvärd årsbok och har till sina medlemmars tjänst upprättat ett ganska omfattande bibliotek. — I *Dortmouth*-läroverket hölls nyligen en Esperantokurs av prof. Colley. — Vid en avskedsfäst som esperantister i *Boston* nyligen höll för en rysk esperantist, deltog bl. a. en engelsman, en italienare, en tysk, en spanjor, en polack, en svensk och en neger, och man hade här tillfälle konstatera att de olika nationernas uttal ej har något att betyda.

Asien.

Sibirien. — Esperantoföreningen i *Mukden* räknar nu ett 50-tal medlemmar. — I *Tomsk* har i en nyligen hållen kurs deltagit 20 personer.

Japan. — På ön *Formosa* ha bildats två nya föreningar, i *Shoaka* och *Akos*. — Vid guldgruvorna i *Tanaka* studera några av ingenjörerna Esperanto.

Europa.

Frankrike. — Borgmästare Guérineau i 13:e arrondissementet i Paris studerar nu jämte sin fru Esperanto till den instundande världskongressen. Lokaler för hållande av kurser ha flerstädes upplåtits i skolorna. — En rysk studerande vid universitetet i *Grenoble* höll för någon tid sedan ett föredrag om Esperantorörelsen i Rysland, varvid han påpekade de stora svårigheter de ryska esperantisterna ha att övervinna.

England. — En stor skrädderfirma i London har öppnat en särskild kurs för sina arbetare. — Boy-scouterna i *Streatham* ha bildat en egen Esperantoförening.

Holland. — De nederländska katolska esperantisternas femte kongress har hållits i *Breda*. Den var talrikt besökt av esperantister från olika delar av Holland. Nästa kongress hålles i *Oisterwijk*.

Italien. — Femte italienska Esperantokongressen äger rum i *Bologne* den 24—27 okt. d. å.

Österrike-Ungern. — En Esperanto-byrå har upprättats av U. E. A. (Världs-Esperantoförbundet) i Prag, varest utländska esperantister erhålla råd och upplysningar. Nya kurser ha tagit sin början bl. a. *Niedergrund, Pozega, Trieste* och *Wien*.

El Ĥinujo.

Kiel ni en antaŭa numero diris, aperis en Ĥinujo de post kelka tempo esperanta gazeto »La Voĉo de l' Popolo». Malgraŭ la malfacilaĵoj, kiujn la respublika registaro faris al la gazeto ne tro favora al ĝi, ĝia fervora redaktoro, s-ro Sifo, ĝis nun sukcesis eldoni la por okcidentanoj tre interesan gazeton. Se sciigo en la japana »Orienta Azio» parolas vere, ŝajnas tamen nun, kvazaŭ la registaro ne plu bezonas timi la persistan redaktoron.

»Orienta Azio» skribas:

»S-ro Sifo, tre fervora propagandisto de Esperanto inter ĥinoj, estas mortigita kaŝe, sed eble per la mano de iu komisiita de la registaro.

Kiel oni scias, li unue redaktis la gazeton »La Voĉo de l' Popolo» en Kantono, sed pro konstanta kaj severa persekutado de la registaro li translokiĝis al Makao, kaj poste al Usona Koncesiaĵo en Ŝanghai por daŭrigi la eldonadon de la gazeto.»

Esperanto i yttersta Östern.

En resa genom Ostasien företagen medelst Esperanto förekommer ej så ofta, men att den går för sig visar en kinesisk esp., K. Ch Shan, Shanghai, i ett litet meddelande till den ryska La Ondo de Esperanto. Han skriver häri bl. a.:

En militärläkare från Filipinerna, dr. H. W. Yemans, har nyligen rest genom Honkong, Shanghai, Nanking, Hankow, Peking, Mukden och vidare genom Japan. Dr. Yemans har nyss lämnat Shanghai

och jag kan därför berätta om hans besök i Shanghai. Han stannade två dagar och besåg hela staden åtföljd av en esperantist, s-ro Jau. Den åttonde maj anordnades ettmöte av esperantisterna här fördr. Yemans, varvid han talade om Esperantos betydelse, speciellt för den nya kinesiska republiken. Han yttrade bl. a.: »Jag konstaterar, att Esperanto duger även för österlänningar, nu har jag själv övertygat mig om, att också kineserna uttala Esperanto alldeles rätt.»

»Orienta Azio» (»Ostasien») en synnerligen originell och intressant esperantisk tidskrift utgiven i Japan, skildrar i ett av de senaste numren ett besök, som en kinesisk esperantist, prof. Geo, avlagt i Tokio. Vi anföra här några nog så typiska anföranden, som fälldes vid ett möte mellan den kinesiske esperantisten och hans japanska meningsfränder.

Japanen Oishi: — Med samma häftighet som ett utbrott av vulkanen Sakurajima böra vi esperantister gå till storms. Detta år måste vi vara verksamma som vulkanen Sakurajima.

Japanen Abiko: — Detta år är helgat åt Tigern. Man säger, att den tillryggaläger tjugumil fram och åter på en dag. Med samma styrka som tigern, böra vi då i Tigerns år gå framåt.

Kinesen Geo: — Gamla kinesiska vise ha sagt: »Hela världen bör ha ett gemensamt språk» och »Hela världens nationer äro bröder.» Esperanto är således alldeles nödvändigt.

Japanen Oishi: — Konfucius, ert lands stora filosof, skriver. »En vän har kommit att besöka oss. Vilken stor glädje!» Ni, herr Geo, har kommit till oss från långt avlägsna trakter. Vilken stor glädje! Välkommen!

”Vesperkanto”

(Muziko de Alfred Berg)

El sveda lingvo tradukis Leander Tell.

Bela ho vesper!
La dolor de ter'
Morti en la himno volas.
En la paco-ĉi
La batalon ci
En la vivo, koro molas
Dum vespero la spirito flugas do

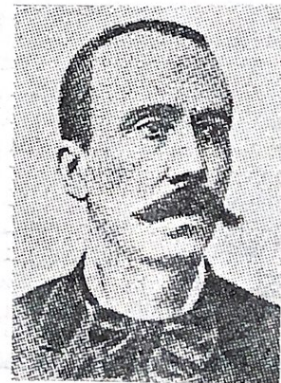
Kun ofero en la mitomondon, ho!
Bela ho vesper!
La dolor' de ter'
Morti en la himno volas.

Tago venas, kaj
Ĝi do mortas — gaj'
Ĉiam en la kanto venas.
Bela floro nun
Ĉarman preĝon kun
La okulo ferma prenas.
Se la viv' esperon trompas de juneĉ',
Estu ne trompata kanto kaj amec!
Tago venas — kaj
Ĝi do mortas — gaj'
Ĉiam en la kanto venas.

Nun dormiĝu ci,
Amspirito, — mi
Volas de la ĉarmo iri.
Vivis mi en bel'
De la flor' kaj stel',
Mi kontenta volas liri.
Faru mondon poezian — estas do
Vivi bele la spirita kanto pro.
Nun dormiĝu ci,
Amspirito, — mi
Volas de la ĉarmo iri.

Esperantister:

Prof. Ch. Richert.

En av de mest uppmärksammade vid den sista Nobelprisutdelningen var utan tvivel pristagaren i medicin, prof. Ch. Richet. Men han hyllades icke blott såsom den framstående läkaren utan även såsom en lysande representant för den

franska bildningen, den kultur som gör Frankrike till ett föregångsland på snart sagt alla områden. Prof. Richet har även gjort sig ett namn inom fredsrörelsen, han är en av dess mest framstående förkämpar, som med vetenskaplig grundlighet studerat frågan. Men dessutom, eller såsom en följd av denna sin ställning i fredsrörelsen, är han en entusiastisk esperantist. Han har ur denna synpunkt flerfaldiga gånger förfäktat Esperanto och har även aktivt tagit del i den franska Esperantorörelsen. Hans namn märkes även bland medlemmarna i den stora kommitén för den tionde Esperanto-världskongressen i Paris.

Slipa Enciklopedio

kaj ĝia estonteco.

Scienco naskiĝis en tiu tago kiam estis elpensita skriba arto, ĉar nur dank'al tiu lasta homoj povas fiksi, konservi, transdoni kaj multoblighi precizajn observojn, notojn pri faktoj. Post tiu eltrovo venis aliaj: presarto, fotografio, fonografio . . . , sed nuna stato de bibliografia tekniko tute ne kontentigas nuntempnan scienculon. Ĉiujn manskribitajn kaj presitajn verkojn oni povas konsideri kiel universalan enciklopedion, en kiu estas entombigitaj ĉiuj ideoj, pensoj, eltrovoj. Ĝi estas nun vera timbaro malfacile alirebla por esploristo. Komencante de tio ke ĝi estas verkita en pli ol 100 lingvoj kaj finante per tio ke pligranda ĝia duono estas gardata en arkivoj, muzeoj, neviziteblaj bibliotekoj. Tiamaniere aperas ideo eltiri el la universalan librotrezoro ĉion originalan, esencan kaj transversin ĝin en iun novan formon. Aliflanke, niaj novaj eldonadoj: libroj, gazetoj, revuoj . . . ankaŭ estas en tre neoportuna, malpraktika formo. Por legi politikajn novaĵojn vi estas devigata aboni ĵurnalon kun novaĵoj borsaj, krimaj, literaturaj . . . ; por tralegi priskribon de haringo vi devas akiri volumegon kun priskriboj de centoj da aliaj fiŝoj, por legi deklinian biografion vi trenas dikajn volumojn de iu Enciklopedio. Sekve — ĉefa malpraktika eco de nuntempna eldonarto estas kontraŭnaturo, hazarda kunigo de diversaj izolaj faktoj, artikoloj, faktoj en masivajn, nedisigeblajn

unuojn, nomatajn volumoj, tomoj, kajeroj, partoj ktp. Unua paŝo al progreso en tiu regiono estis monografioj, bona ideo, sed ĝis nun rezervita por specialaj faktoj. Enciklopedio konsistanta el kelkcent aŭ kelkmil monografioj kun komuna alfabeto indokso estus preskaŭ ideala verko en tiu speco.

Ekzistas speciala tipo de eldono nomata Enciklopedio — ĝi devas spekuligi en si la universalan sciencan, vivon, historion ktp. Kaj ĝi ĝuste spekuligas kontraŭnaturan, malpraktikan staton de nia eldonarto. Ordinara enciklopedio konsistas el dek, tridek, kvindek masivaj unuoj kiuj enhavas universalan faktaron dividitan je artikoloj ordigitaj laŭ alfabeto. Tial vi povas trovi en ĝi nur tion, kion vi jam antaŭe scias per nomo en ĝusta ortografio. Tutaj kategorioj da esploroj estas neeblaj pro tiu alfabeto ordo. Ekzemple, se vi bezonas legi pri scienculoj kaj ŝtatoj de iu lando, vi devas antaŭe scii iliajn nomojn kaj poste serĉi ilin en diversaj volumoj. Se unu paĝo, unu karto el tia Enciklopedio estas defektita, elŝirita, vi bezonas akiri tutan volumon, se tio estas ebla. Se vi bezonas por via hejma laboro unu artikolon en tia enciklopedio vi devas kunporti tutan volumon.

Studante celojn de enciklopedio kaj ecojn de nune ekzistantaj enciklopediaj vortaroj, oni facile trovas solvon, kaj tiu solvo estas bona ne nur por enciklopediaj vortaroj, sed por ĉiuspecaj presaĵoj kiuj estas rigardataj kiel fontoj de scienco universalaj. La solvo estas slipa eldonmaniero. Slipo estas samformata karto aŭ folio. Sur ĝi povas esti skribita aŭ presita iu teksto, bildita iu figuro, prezentita iu fotografajo, landkarto, skemo, tabelo.

En fako de belarto, geografio, etnografio ni jam havas komencon de tia sliparo: en ilustritaj poŝtkartoj. Jam nun vi povas kolekti urbvidojn, portretojn, pentraĵkopiojn el la tutmondo. Bedaŭrinde meza kosto de bona, sciencia poŝtkarto estas ankoraŭ tro alta, inter 3 kaj 20 sd. por unu ekzemplero. Dum, en ilustritaj libroj, enciklopedioj, samgranda kaj samkvalita surfaco da bildoj kostas inter 1/4 kaj 5 sd.

Aliflanke Universalaj Esperanto-Asocio eldonis kelkdek da gvidfolioj, ĉiuj en sama formato 11,3 x 16 cm. Tio fakte jam estas unuaj ŝtonoj por estonta Slipa Enciklopedio. Ĉar formato de tiuj gvidfolioj, t. n. monoa formato, estas nun internacie

propagandata, oni povas ĝin akcepti por la slipo, nome larĝon je 11,3 cm., alton je 16 cm.

Por publika uzado (en bibliotekoj, societoj) la slipoj devas esti presataj sur maldika kartono, simila je kartono de vizitkartoj; por individua uzado oni presigos ilin sur maldika sed forta papero.

Imagu ni ke oni komencas eldonadi en Esperanto tiajn slipojn en ĉiuj landoj de la mondo, unue pri landoj, urboj, poste pri moroj, kutimoj, lingvoj, poste pri historio, literaturo ktp. Kvankam mallonge skribitaj, tiuj slipoj jam en komenco konsistigus mirindan enciklopedion, verkitan de la esperantistaro. Kun la tempo oni povus reeldoni apartajn slipojn, elĉerpitajn, aŭ malbone verkitajn, ankaŭ tiujn kiuj malnoviĝis. Nur estas grava ke oni konservu ĉiam saman formaton kaj deponigu la slipojn ĉe kelkaj grandaj esperantaj librejoj. Oni povus eĉ fondi ĉe iu firmestareta institucio specialan slipan deponejon kaj bibliotekon. Sed ne nur presitajn slipojn povus konservi slipbibliotekoj, ankaŭ manskribitajn, pentritajn, fotografajojn. Ne ĉiu povas elspezi 3—5 sm. por presigi slipon, sed ĉiu povas skribi kelkajn ekzemplerojn da ĝi kaj sendi al centra slipbiblioteko. Multaj personoj ekhavas iun bonan ideon aŭ faras iun eltrovon, antaŭ ol presigi slipon kun la resumo ili povus skribi ĝin kaj sendi al slipbiblioteko. Aplikoj de tiu sistemo estas senfine diversspecaj. Ekzemple se en ĉiu lando ĉiujare oni skribas raporton pri jara esperanta movado, oni skribus resuman historion de loka esperantismo kaj tion sendus al du-tri grandaj bibliotekoj, oni baldaŭ havus tre riĉan dokumentaron por estontaj esploristoj. Ne ĉiu dokumento valoras esti presita je 1000 ekzempleroj, sed plej ofte ĝi valoras por esti konservita en iu centra slipejo. La samon oni povas diri pri fotografajoj.

Krom titolo ĉiu slipo devas surhavi iun numeron, markon por montri sian devenon, kaj ankaŭ laŭeble bibliografian indokson laŭ decimala sistemo de Djui [Dewey], ellaborita ĉe Brusela Bibliografia Instituto.

Multaj slipoj estos uzataj ne nur en bibliotekoj, sed ankaŭ en diversaj cirkonstancoj de la vivo. Ekzemple ekzistos slipo kun la himno Espero, tiam oni ne bezonas dum kantado teni en manoj la Fundamentan Krestom () () () () () () ()

nemalkaran muzikfolion, unu mal-karega slipo sufiĉos. Ekzistos ankaŭ serio da lernoslipoj, presitaj per grandaj tre legeblaj literoj — unu kun alfabeto, alia kun listo da afiksoj, tria kun tabelo da prepozicioj, kelkaj kun bone elektita lernoteksto.

Slipa sistemo estas perfekte ŝpariga mekanismo, kiu utiligas ĉiun izolan penon, ĉiun apartan forton. En ĝi nenio perdiĝas. De la 1887 estis eldonitaj multegaj folioj, slipoj, prospektoj — eldonitaj diversformate, senorde; nenie deponitaj — ili nun plejofte ne estas troveblaj, kvankam ili enhavis utilajn sciigojn, nun forgesitajn faktojn ktp.

Esperantismo estas speciale favorita por krei Universalan Slipan Enciklopedion — unuforman laŭ lingvo, kaj formo. Ni ne estas ankoraŭ tiom potencaj por verki kaj presigi volumn enciklopedion, sed ni jam nun povas komence konstrui la slipan.

Ideo de slipa enciklopedio venkos iun tagon kaj estos uzata en ĉiuj lingvoj de la mondo. Ne estus malgranda honoro por Esperanto unuafoje krei tian kolektivon verkon. Tio havigus al Esperanto renomon de progresema lingvo.

Lastatempe ĉe esperantistoj aperis emo kolekti esperantajn poŝtkartojn, manio kolekti glumarkojn, tiu emo kaj manio vigligis la eldonadon kaj vendadon de tiuj aĵoj. Kun pli-granda plezuro ni vidus aperon de manio kolekti kaj presigi slipojn, tio estus almenaŭ utila, kaj ludante, niaj kolektantoj helpus gravegan kulturalan entreprenon.

S^a Petroburgo. 1. X. 1913.

P. Stojan.

Premioj por sukcesaj Propagandistoj.

Se ni ne gajnos la trafikon Ni estos nenion gajuintaj.

Ĉi-tiu fakto, kiu estos ĉiam pli komprenebla al tiu, kiu lernis observi, iniciatis nin, forsendi vekrion por atentigi la esperantistaron al komuna laboro; nur per la komerco ni povas havigi al nia lingvo ĝeneralan venkon, kaj tial

nia tuta forto, zorgo kaj influo devas esti turnata al tiu direkto.

De la komenco nia Instituto sin dediĉis al la plimultigo de la uzata Esperanto en la rondoj de Industrio kaj komerco; konate estas, ke ni jam de kelka tempo subtenas gravan servon por tiu celo; ni sendas poŝtpaketojn kun la plej diversaj presaj aĵoj el trafiko kaj turismo al ĉiu aĵon, kiu skribe promesas zorgan kaj precipe laŭcelan distribuon, kaj kiu sendas la necesajn poŝtelspezojn, demandebraj je ĉiu poŝtofico,

Tiuj paketoj kaŭzis ĉie multan plaĉon kaj estas mendataj en granda nombro; ankaŭ la firmoj volonte uzadas tiun efikan kaj malmultekostan reklammanieron, per kiu ni plej bone povas pruvi la uzeblecon de nia lingvo; sed urĝe necesa estas, ke la distribuo prudente estos efektivigita.

Reklamo devas alporti profitojn; do laŭcela distribuo estas tiu, kiu liveras novajn rilatojn al la entreprenoj, komisionoj kaj gajnojn; nur per tio la firmoj estos instigataj uzadi ĉiam pli Esperanton kaj trovi plaĉon kaj konsenton al niaj celadoj.

Sed ni, ni havos de la kreskanta uzado la plej bonan helpon kaj atingos *niajn plej influajn kaj potencajn amikojn*

Ĉi-tiuj vidpunktoj iniciatis nin proponi *premiojn* por tiuj sukcesaj propagandistoj, kiuj atingas, ke industria aŭ komerca entrepreno eldonas ampleksajn presajojn en Esperanto, almenaŭ 8 paĝoj, formato kiel eble 16 × 22,6 cm. (mondformato de la »Ponto«), en nombro de 10000 ekzempleroj; ĉar la mondo havas 1600 milionoj da loĝantoj, nur unu el 160000 homoj povos tiam ricevi unu ekzempleron.

La premioj estas la konata kaj tre bele ilustrita »Albumo de Albrecht Dürer«, esperantigita de S-ro Semid, Bern, valoro 2 Ŝm.

Volonte ni distribuos tiujn presajojn per niaj paketoj tra la tuta mondo, se ili afrankite estos senditaj al ni.

Ni esperas, ke timaniere ni atingos gravan superecon de nia kara lingvo kaj petas pri ĝenerala kunhelpo de niaj samideanoj.

Württembergisches Esperanto Institut

Esslingen. Neckar.

Germanujo.

Grava Alvoko.

Esperanto por la Internacia Ligo de Kristanaj Unuiĝoj de unaj Viroj (K. U. J. V.)

Estas tre ĝojiga fakto, ke la Centra Komitato de la nomita granda ligo, kiu en 44 diversaj landoj kalkulas preskaŭ 9000 Unuiĝojn kun pli ol 1,200,000 membroj entute, nun pli kaj pli konvinkigas pri la utileco kaj progresoj de Esperanto kaj jam promesis, diskonigi raportojn kaj klarigojn pri nia afero inter la K. U. J. V., por helpi al ĝia disvastigo en la tuta mondligo.

Kiam sufiĉe da Unuiĝoj, resp. ĝiaj sekretarioj aŭ delegitoj lernos Esperanton, oni certe akceptos la lingvon oficiale kiel interkomprenigilon.

Estas do la plej grava kaj tre ĝojiga devo de ĉiu Kristana Esperantisto, helpi je arango de vasta propagando de Esperanto en la K. U. J. V. Ĉiu, kiu povas interrilati kun ia K. U. J. V. estas insistite petata,

1. Tuj aranĝi paroladon pri Esperanto antaŭ la Unuiĝo.

2. Doni klarigojn pri Esp.-grammatiko kaj vortfarado buŝe aŭ skribe.

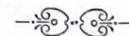
3. Aranĝi kursojn pri Esperanto por la anoj.

Ĉiuj necesaj informoj estas riceveblaj de S-ro Paul Hübner, redakcio de »Dia Regno« (Esperanta organo por K. U. J. V.), en Dellbrück ap. Köln (Germanujo).

Ekskursoj dum la Deko

Okazos ekskursoj dum la Kongreso en Parizo kaj en la ĉirkaŭajoj kaj post la Kongreso en Touraine, Normandie, Limousin, Champagne kaj Vosges. La programon de tiuj ekskursoj ricevos la Kongresanoj.

Puno. — Profesoro: »Diru al mi, kio estas la puno trudata al duedzinuloj?«

Kandidato: »Ili havas du bo-patrinon.«

»The British Esperantist.«

X Universala Kongreso de Esperanto.

(Paris, 2—10 de Aŭgusto 1914.)

Ĝenerala Sekretariejo: 3, place Jussieu, Paris.

Por helpi la "Dekan".

Fiksante je la 1-a de Junio la lastan templimon por aliĝo po fr. 15, ni celis rapide havigi al la Kongreso sufiĉe grandan nombron da partoprenantoj. La celo estas trafita, ĉar antaŭ la 1-a de Junio ni ricevis pli ol 3000 aliĝojn. Al ĉiuj ni sincere dankas.

Eble tamen kelkaj samideanoj, pro nericevo aŭ alia kaŭzo, ne ankoraŭ povis sendi sian aliĝon. Ĉi tiujn ni deziras favori. Estante nun certaj, ke ni ne kompromitos la sukceson de la Afero, ni povas prokrasti la templimon; kaj tion povante fari, ni faras.

Do, *la templimo estas prokrastita ĝis la 15-a de Julio*; antaŭ tiu dato la aliĝo koston fr. 15 (por familianoj, t. e. edzino kaj infanoj, fr. 10); post tiu dato, ĝi koston respektive fr. 25 kaj 20. — Kongresanoj, kiuj sendis 25-frankan aliĝon inter la 1-a de Junio kaj la 15-a de Julio, ricevos la troan monon en la Akceptejoj.

Estas neeble konservi la saman prezon ĝis la Kongreso mem; efektive personoj, kiuj aliĝos ekz. je la 25-a de Julio, kaŭzos al ni certe tre grandan plezuron, sed ankaŭ laboron pli malfacilan kaj karan: juste estas, ke ili pagu ĝin. Aliparte tio ne ĝenos la verajn ŝparemulojn, ĉar persono, kiu ne kapablis en naŭ monatoj kunigi fr. 15, en du semajnoj kredeble ankaŭ ne kapablos.

Ni estas certaj, ke vi, karaj Esperantistoj, kvankam rajtas malfrue aliĝi, tamen klopodos por fari tion tuj kiam eble. Vi disponas la monan kaj spiritan rimedon, — ni, la laboremon. Ni kuniĝu, kaj venkos.

La Organiza Komitato.

Fakaj Kongresoj.

En la unua numero de K. G. Organiza Komitato sciigis sian intencan organizi fakajn Kongresojn okazontajn en la samfakaj parizaj medioj — kaj dediĉi unu tutan tagon por tiuj specialaj kongresoj.

Por ebligi tiun organizadon, la Komitato petis la diversajn Espe-

rantistajn Societojn de Specialistoj elekti unu parizan membron kiu akceptos okupi sin je tiu preparado. Komprenoble tiuj specialistaj parizaj organizantoj konservos plej grandan sendependecon por la arango de la manifestadoj de sia faka kongreso; sed ili terrilatigos kun la Komitato, kiu siaflanke kunordigos laŭbezone tiujn manifestadojn.

La Organiza Komitato konstatis kun ĝojo, ke tiu ideo estas tre bone komprenita kaj akceptita. Ni liveras sube la liston de la Societoj, kiuj de nun klopodos pri sia faka kongreso, kaj la nomojn kaj adresojn de la parizaj organizantoj:

Abstinenculoj. S-ro Ch. Touzet, 65, rue du Moulin-Vert, Paris.

Arĥitekturistoj kaj Inĝenieroj. S-ro Agache, 11, rue Eugène-Flachat, Paris.

Blinduloj. S-ro Th. Cart, 12, rue Soufflot, Paris

Bontemplanoj. S-ro Touzet, adreso supre.

Farmaciistoj. S-ro Rousseau, 4, place de la République, Levallois-Perret, Seine.

Feministoj. F-ino Gérard, 9, rue d'Armaillé, Paris.

Fervojistoj. S-ro Tessez, 7, boul. Rochechouart, Paris.

Framasonoj. S-ro Camescasse, 1 bis, rue Lallier, Paris.

Instruistoj. S-ro Aizière, rue de Berlin, Alfortville, Seine.

Juristoj. S-ro de Lajarte, 6, villa d'Orléans, Fontenay-sous-Bois, Seine.

Katolikoj. S-ro Colas, 7, rue des Marronniers, Montmagny, Seine-et-Oise.

Kuracistoj. S-ro D-ro Artigues, 142, rue de Courcelles, Paris.

Laboristoj, Socialistoj. S-ro Habert, 121, rue de la Convention, Paris.

Liberpensuloj. S-ro Guillemin, 53, rue Damesne, Paris.

Policistoj. S-ro Tison, policinspektoro, Section A, Préfecture de Police, Paris.

Poŝtistoj. S-ro Michelis di Rienzi, 20, avenue Reille, Paris.

Psikistoj. S-ro Chaigneau, 6, rue de Douai, Paris.

Publikoficistoj. S-ro Doué, 10, rue Charles-Divry, Paris

Sciencistoj. S-ro Rollet de l'Isle, 35, rue du Sommerard, Paris.

Stenografistoj. S-ro Flageul, 9, boulevard Voltaire, Issy-les-Moulineaux, Seine.

Studentoj kaj Junuloj. S-ro Pichon, 28, rue Vauquelin, Paris.

Teozofoj. S-ino Diou-Trouillon, 145, boulevard Malesherbes, Paris.

Vegetaranoj. F-ino Beauvais, 10, rue Amyot, Paris.

Verkistoj.

(Estas aldonota al tiu listo la kongreso de la *Komercistoj kaj Industriistoj*. Sin turni al la Esperantista Komercia kaj Industria Asocio, 71, rue Monge, Paris.)

Dezirinde estas, ke la organizantoj konu kiel eble plej baldaŭ la nombron de la ĉeestontoj. Pro tio ni insiste petas ĉiun Kongresanon, ke ili bonvolu sciigi al la rilata organizanto, la fakajn kongreson, kiun li intencas ĉeesti.

Ni memorigas, ke ĉiuj fakaj kongresoj okazos la saman tagon; eble tio kaŭzos iom da malagrablo al tiuj kongresanoj, kiuj interesiĝas pri kelkaj fakoj. Sed neeble estas aranĝi alimaniere la aferon, pro la granda nombro da manifestadoj okazontaj dum la ok tagoj de la Kongreso, kaj aliparte ni klopodos, por ke ĉiuj kunsidoj de la fakaj kongresoj ne samhore okazu.

Från

La Esperos expedition, Gävle,
kan rekvireras:

Läroböcker:

Lärobok i Esperanto av G. H. Backman	1:—
Lärobok i Esperanto av P. Nylén	1:—
Lärobok i Esperanto av Carl Ohlsson	0: 50
(Alla med Esp.-svensk ordlista).	
Esperanto språklära av O. W. Hjærtstätt	0: 40
Esp.-svensk och svensk-esp. ordbok av O. W. Hjærtstätt	0: 60
Svensk-esp. ordbok av E. L:son Finn	1: 50
Sveda Kantaro, kun melodioj	0: 35
Esperantista Kantaro, »	0: 75
Nova Testamento (afrankite)...	2: 50
Esperanto-stjärnor	0: 75
Esperantoflagga (bordsflagga)...	2: 40
d:o (något enklare)	1: 75
d:o (mindre)	0: 85
d:o d:o	0: 50
d:o (miniatyr)	0: 15
10:e världs-Esperantokongressens officiella vykort. 1 duss.	
1:— kr.	1 st. 0: 10
d:o reklammärken, 100 st.	
1:— kr.	1 st. 0: 02

HERRAR
ekipera sig bäst och fullständigast hos

Axel Lidholm
Drottninggatan 30 - - GEFLE

Kiam vi bezonas
viandon, mendu
ĉe
FRANS A. OLSON
Telef. 34 □ GEFLE □ Telef. 34

Presenter inköpta hos
Juvelerarefirman
A. U. Wahlberg, Gefle
äro alltid välkomna.
Filial i Bollnäs.

Josef Wikströms
Tobakshandel
GEVALIAPALATSET - GEFLE

Central- och Jernvägshotellen
GEFLE
REKOMMENDERAS!

Carl Larssons
FOTOGRAFIATELIER
NYGATAN 34
Rekommenderas!
TELEFON 357

SKODON
Största sortiment hos
A. M. Zimmerman & Co

C. J. LINDH
BOK- & DISTRIBUTIONSAFFÄR
S. FÄLTSKÄRSGATAN 19, GEFLE
Rekommenderar sig vid behov av
Böcker, Tidskrifter och Häftesarbeten.
RIKSTELEFON 1697.

Sport- &
Fotografiska artiklar
A.-B. Axel Karlstrand
Rikst. 12 27 GEFLE Rikst. 12 27

La Espero

utgives av Gefle Esperanto-förening och utkommer omkr. den 15 i varje månad.
Lösnummerpris 10 öre.
Prenumerationspris Kr. 1: 20.

Prenumeration kan ske dels direkt hos tidningens expedition, **Gefle**, dels genom återförsäljare eller på posten.

Återförsäljare önskas på varje plats! Provision om flere exemplar tagas!

Prenumerantsamlare erhålla 20 öre för varje anskaffad prenumerant, om minst 5 prenumerationsavgifter insändas samtidigt.

Abonprezo ekster Svedujo 1:00 Spesmilo. (12 numeroj).
Specimeno kontraŭ respondkupono. Mendo ĉe R. Pehrsson, 3—23, Gefle.

PROVU LA KOPIOKRAJONON
ESPERANTO!
3:— kr. por dekduo. 30 oeroj por unu.
W. WAHLUND, GEFLE

Wickmans Kappaffär
NORRA KUNGSGATAN 7 - GEFLE
Vid Rådhusplanaden.
Kappor o. Promenaddräkter i stort urval.
Beställningar emottagas o. utföras förstklassigt.
RIKSTELEFON 1391.

Gust. Holms Förstoringsanstalt
Brunnsgatan 78, Gefle. •• Rikstel. 1628.
Utför förstoringar efter fotografi.
Förstklassigt arbete. Begär priskurant.

N. Lundgren
GEFLE - Interurba tel. 151
Kamentuboj por fabrikoj.
Pli ol 750 konstruitaj.
Riparoj dum uzado.
Fulmkondukttiloj estas muntataj.
Propra brikejo en Upsala.
Plej granda firmo por konstruo de fabrikoj kamentubojen Skandinavio.
Argenta medalo en Stockholm 1897
, , , Gefle 1901
, , , Norrköping 1906

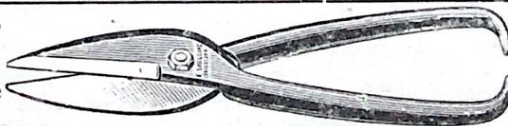
Gust. Holms Förstoringsanstalt
Brunnsgatan 78, Gävle. □ Tel. 1628.
Faras pligrandigojn laŭ fotografafoj.
Unuaklasa laboro. Petu prezaron!

Språkens ordförråd.
Antalet ord i de olika språken växlar högst betydligt, såsom framgår av följande statistik, hämtad ur »La Ondo de Esperanto.» Se här antalet ord i några av de förnämsta språken:
Engelska 260,000 ord.
Tyska 80,000 »
Italienska 45,000 »
Franska 30,000 »
Spanska 20,000 »

Fianĉigo.

S-ro Georg Wahlund, la fervora, iniciatema kasisto de S. E. F. kaj de la klubo esperantista de Gävle, fianĉigis kun fraŭlino Sandra Sjögren, Sundsvall. Al la gefianĉoj ni prezentas niajn plej sincerajn gratulojn.

Ozarowsky & Pehrssons
Bleck- & Plåtslageri
N. Kopparslagaregatan 15, Gefle
TELEFON 188

Finna Esperantisto
Officiala monata organo de Esperanto-Asocio de Finnlando. Abonprezo 3:— Fmk.
Adreso: **S-ro Albin Sandström**,
11, Köpmangatan, Helsingfors.